

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен "доктор" по: област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление: 3.8. Икономика, научна специалност „Организация и управление на производството (селско стопанство и подотрасли)“

Автор на дисертационния труд: НОРА ХАЙРУЛАХ СЕЙДИУ
/ NORA HAJRULLAH SEJDIU /

докторант на самостоятелна подготовка към катедра „Мениджмънт и маркетинг“ при Аграрен университет - гр. Пловдив

Тема на дисертационния труд:
**ИКОНОМИЧЕСКИ АСПЕКТИ НА УПРАВЛЕНИЕТО НА
ФРАНЧАЙЗИНГА НА ПРИМЕРА НА АГРАРНИЯ СЕКТОР В КОСОВО**
**ECONOMIC ASPECTS OF THE MANAGEMENT OF THE FRANCHISE IN
KOSOVO WITH THE OVERVIEW OF AGROBUSINESS IN KOSOVO**

Изготвил становището:

доц. д-р Екатерина Димитрова Кюскиева-Арабска
определена за член на научното жури със
Заповед № РД-16-482 / 05.05.2022 г. от Ректора на АУ

1. Актуалност на проблема

Дисертационният труд поставя проблема за развитие на аграрния сектор в Косово в светлината на новите възможности за прилагане на франчайзинга като бизнес модел за развитие на земеделските предприятия. Пречупени през призмата на съвременните тенденции за икономическо развитие, свързани с въпросите на глобализацията и устойчивото развитие, проведените проучвания предлагат нов поглед и решения на актуални проблеми в приложението на бизнес модели в аграрния сектор, по примера на Косово, които успешно могат да бъдат разширени и изведени като добри практики с по-широко приложение. Разглеждането на темата за франчайзинга в този контекст е оригинално и иновативно решение, особено когато става въпрос и за неоползотворени ресурси и потенциал, вкл. на биологичното производство, във връзка с необходимостта от нови решения за устойчивото развитие на агробизнеса на национално и регионално ниво.

2. Цел, задачи, хипотези и методи на изследване

Основната цел на дисертационното изследване е да се анализират факторите, които определят внедряването и използването на франчайзингакато бизнес модел за конкурентоспособно аграрно производство в Косово. Във връзка с нея са поставени и изпълнени следните научноизследователски задачи: изяснена е същността на франчайзинга и неговата роля за постигане и развитие на конкурентоспособността на селското стопанство в Косово; разработена е методика за анализ и оценка на бизнес процесите в рамките на франчайзинга в земеделското предприятие; анализирани са факторите, определящи мотивацията на предприятията да преминават към франчайзинг управление на дейностите; предложени са препоръки и мерки за насърчаване на предприятията да преминават към франчайзингов бизнес модел.

В дисертационния труд се посочват една основна хипотеза и шест подхипотези, потвърдени в хода на изследването.

Ползваната методология отговаря на поставените цел и задачи, включвайки теоретични и практически проучвания. Приложени са исторически и сравнителни методи, аналитични и статистически методи и др. Формулирани са ограничения и е извършено добре планирано емпирично проучване.

Особена важност следва да се отдаде на изведените препоръки и посочените възможности за продължаване и разширяване на научните изследвания по третираната тематика.

3. Онагледеност и представяне на получените резултати

Дисертационният труд се отличава с нетрадиционна, „разчупена структура“, съдържаща необходимите елементи и в съдържателен, и в логически аспект. Приложеният подход е съобразен с естеството на проведените изследвания и показва стремеж за по-добро презентирание на получените резултати. Таблиците и фигурите на места се нуждаят от допълнително оформление и превод за по-голяма яснота.

4. Обсъждане на резултатите и използвана литература

Ползваните литературни източници, вкл. интернет ресурси, отговарят на темата на проведените изследвания. Би могло да се потърсят и повече такива от последните години, особено при продължаване на работата съгласно изведените възможности в дисертационния труд за това. На места може да се търси по-голяма коректност в цитиранията, особено по отношение на предишни проучвания, вкл. по-прецизна работа по превод и оформление.

Сред положителни черти могат да се открият анализите, свързани със спецификата на агробизнеса и приложението на франчайзинга в аграрния сектор с извеждане на неговите предимства и недостатъци, вкл. значението му в кризисни ситуации и в контекста на Общата селскостопанска политика. Подробното разглеждане на франчайзинга като бизнес модел, и връзката с мениджмънта на земеделието в Косово, дава възможност за формулиране на изводи за бъдещо развитие и конкретни препоръки за изграждане на капацитет, стандартизация, партньорства и изграждане на мрежи, създаване и изпълнение на специфични политики и законодателство и др.

В бъдещи проучвания и продължаване на изследванията по темата може да се разгледат по-широко и потенциалите на биологичното производство и разработването на нови секторни политики.

Авторът на дисертационния труд показва, че познава добре темата за франчайзинга и развитието на земеделието, особено във връзка с икономическите и финансовите аспекти, което му позволява да извърши представеното изследване и дори да набележи насоки за продължение и в теоретичен, и в практически план.

5. Приноси на дисертационния труд

Приемам формулираните в автореферата приноси като достоверни и лично дело на автора, като си позволявам да ги преформулирам и допълня по следния начин:

Научни приноси

1. Изясняване и теоретично обогатяване на концепциите за и на същността на франчайзинга и извеждането му като елемент за икономическо развитие на селското стопанство.

2. Разработване на концептуална рамка за оценка на въздействието на франчайзинга развитието на селското стопанство по примера на Косово, която може да се приложи и в други държави.

Научно-приложни приноси

3. Извършени са анализ и оценка на въздействието на франчайзинга в селското стопанство в Република Косово.

4. Идентифицирани са ключовите фактори за внедряване на франчайзинга в селското стопанство.

5. Формулирани са препоръки за подобряване на изпълнението на франчайзинга в селското стопанство на Република Косово.

6. Критични бележки и въпроси

Основните препоръки са свързани с въпроси от чисто технически характер – форматиране на дисертационния труд, по-коректни преводи на места, по-голямо внимание на оформлението на фигури и таблици, цитирания и т.н.

Препоръчвам на автора да продължи научната си работа в областта на представената тематика и да търси нови решения за приложение на франчайзинга в агробизнеса.

7. Публикувани статии и цитирания

Представеният списък от три публикации в автореферата покрива наукометричните показатели за придобиване на ОНС „доктор“.

Препоръчвам повече публикации по темата на дисертационния труд, за което са налични достатъчно изследвания и резултати, вкл. участия в научни и практически форуми за тяхното популяризиране.

Представеният автореферат отразява структурата и съдържанието на дисертационния труд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Въз основа на научените и приложените от докторанта различни методи на изследване, правилно изведените експерименти, направените обобщения и изводи считам, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на Аграрния университет за неговото приложение, което ми дава основание да го оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО**.

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури също да гласува положително и да присъди на **НОРА ХАЙРУЛАХ СЕЙДИУ** образователната и научна степен **“доктор”** по научната специалност „Организация и управление на производството (селско стопанство и подотрасли)“.

Дата: 06.06.2022
гр. Пловдив

ИЗГОТВИЛ
СТАНОВИЩЕТО:

(проф. д-р Е. Вълчанова)